

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока О.Г. Набока О.Г.
«30» серпня 2021 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
«ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
підготовки здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
за освітньо-професійною програмою «Соціальне забезпечення»
мова навчання українська

Слов'янськ – 2021 р.

Розробник:

Коношенко Н.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «ДДПУ»

Рецензенти:

Панасенко Е.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «ДДПУ»

Трубник І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____

С.М. Курінна

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення

_____

С.В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

30 серпня 2021 р.

протокол №1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 210	Рік підготовки:	
	2-й	2-й
	Семестр	
	3 - й	3 - й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4 самостійної роботи здобувача – 7	32 год.	6 год.
	Практичні	
	44 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	134 год.	198 год.
	Вид контролю: Екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія соціального забезпечення» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією організації соціального забезпечення населення, специфікою його реалізації в різних відомствах, службах, установах і стосовно різних категорій населення та цільових груп.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання, методів контролю з
навчальної дисципліни
«Історія соціального забезпечення»**

Компетентності, які формуються, з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (за ЗК 3 ОП).</p> <p>Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (за ЗК 5 ОП).</p> <p>Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (за ЗК 9 ОП).</p> <p>Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави (за ФК 1 ОП).</p> <p>Знання і розуміння історії, теорії і</p>	<p>Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення (за ПРН 2 ОП).</p> <p>Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення (за ПРН 7 ОП).</p> <p>Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері</p>	<p>Метод проблемного викладення матеріалу, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, самостійна робота, кейс-метод, метод проєктів, створення</p>	<p>Усний фронтальний контроль, письмовий індивідуальний контроль, метод самоконтролю, перевірка самостійної роботи, тестування, екзамен.</p>

<p>технологій соціального забезпечення населення (ФК 18 ОП).</p>	<p>соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення (за ПРН 8 ОП).</p> <p>Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні (за ПРН 17 ОП).</p> <p>Використовування базові знання з історії, теорії та технологій соціального забезпечення у наданні соціальних послуг населенню (за ПРН 21 ОП).</p>	<p>ситуацій зацікавленості, проведення та аналіз і самоаналіз заходів, самостійна робота.</p>	
--	---	---	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		л	п	-	-	с.р.		л	п	-	-	с.р.
1	2	3	4	-	-	5	6	7	8	-	-	9
Тема 1. Соціальна допомога в давніх суспільствах	26	4	6	-	-	16	28	2	2	-	-	24
Тема 2. Організація соціальної допомоги у середньовічному суспільстві	26	4	6	-	-	16	24	-	-	-	-	24
Тема 3. Практика соціальної підтримки на Русі X-XII ст.	26	4	6	-	-	16	24	-	-	-	-	24
Тема 4. Розвиток соціальної допомоги в XIII-XVIII ст.	26	4	6	-	-	16	28	2	2	-	-	24
Тема 5. Система соціальної допомоги в Україні у XIX ст.	26	4	6	-	-	16	24	-	-	-	-	24

Тема 6. Соціальна допомога у дореволюційний період	22	4	2	-	-	16	24	-	-	-	-	24
Тема 7. Система соціальної допомоги в радянській Україні	26	4	6	-	-	16	24	-	-	-	-	24
Тема 8. Розвиток вітчизняної системи соціального забезпечення на сучасному етапі	32	4	6	-	-	22	34	2	2	-	-	30
Усього	210	32	44	-	-	134	210	6	6	-	-	198

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Специфіка надання соціальної допомоги в давніх суспільствах	2	-
2	Особливості соціальної допомоги у давніх слов'ян	2	2
3	Благодійність у державах стародавнього Сходу	2	-
4	Соціальна опіка у Древній Греції та Древньому Римі	2	-
5	Княже піклування в Київській Русі	2	-
6	Церковно-монастирська та приходська соціальна допомога в Київській Русі	2	-
7	Розвиток соціальної допомоги в європейських державах в Епоху Відродження (XV-XVII)	2	-
8	Надання соціальної допомоги населенню на території України в Епоху Відродження(XV-XVII)	2	-
9	Особливості надання соціальної допомоги в	2	-

	підросійській Україні у XVIII ст.		
10	Особливості надання соціальної допомоги в Галичині у XVIII ст.	2	-
11	Суспільна опіка на території підросійської України у XIX ст.	2	-
12	Соціальна допомога в Галичині у XIX ст.	2	-
13	Особливості надання соціальної допомоги в підросійській Україні у дореволюційний період	2	-
14	Особливості надання соціальної допомоги в Галичині у дореволюційний період	2	-
15	Розвиток вітчизняної системи соціального забезпечення у радянській Україні (1917-1991рр.)	2	2
16	Соціальна допомога населенню за часів незалежності України	2	2
	Усього:	32	6

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Особливості соціальної допомоги в давніх	4	-

	суспільствах		
2	Організація соціальної допомоги у давніх слов'ян	2	2
3	Прояви благодійності у державах стародавнього Сходу	2	-
4	Соціальна опіка населення у Древній Греції та Древньому Римі	4	-
5	Роль князів у соціальній опіці в Київській Русі	2	-
6	Специфіка організації церковно-монастирської та приходської допомоги в Київській Русі	2	-
7	Становлення соціальної допомоги в європейських державах в Епоху Відродження (XV-XVII)	2	-
8	Організація соціальної допомоги людям на території України в Епоху Відродження (XV-XVII)	4	-
9	Зміст і засоби надання соціальної допомоги в підросійській Україні у XVIII ст.	2	-
10	Специфіка надання соціальної допомоги в Галичині у XVIII ст.	2	-
11	Соціальне піклування на території підросійської України у XIX ст.	4	-

12	Система соціальної допомоги населенню в Галичині у XIX ст.	2	-
13	Форми і методи соціальної допомоги в підросійській Україні у дореволюційний період	2	-
14	Засоби і зміст надання соціальної допомоги в Галичині у дореволюційний період	2	-
15	Характеристика вітчизняної системи соціального забезпечення у радянській Україні (1917-1991рр.)	4	2
16	Здійснення соціальної допомоги населенню за часів незалежності України	2	2
17	Особливості соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб у ООС	2	-
	Усього:	44	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Соціальна допомога в давніх суспільствах	16	24
2	Організація соціальної допомоги у середньовічному суспільстві	16	24
3	Практика соціальної підтримки на Русі X-XII ст.	16	24

4	Розвиток соціальної допомоги в XIII-XVIII ст.	16	24
5	Система соціальної допомоги в Україні у XIX ст.	16	24
6	Соціальна допомога у дореволюційний період	16	24
7	Система соціальної допомоги в радянській Україні	16	24
8	Розвиток вітчизняної системи соціального забезпечення на сучасному етапі	22	30
	Усього	134	198

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання здобувачів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для здобувачів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Відповідь на *практичному занятті* оцінюється за наступними критеріями:

3 бали - здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

2 бали - здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал - здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є

істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 34 б. (денна форма навчання) та 91 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань здобувачів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;
- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, - за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;
- допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	-	-	9	3	4	1
Т 2	-	-	9	3	4	1
Т 3	-	-	9	3	4	1
Т 4	-	-	9	3	4	1
Т 5	-	-	9	3	4	1
Т 6	-	-	9	3	4	1

T 7	-	-	3	1	4	1
T 8	-	-	9	3	6	2
Разом	-	-	66	22	34	9

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T 1	-	-	3	1	10	2
T 2	-	-	-	-	10	2
T 3	-	-	-	-	10	2
T 4	-	-	-	-	10	2
T 5	-	-	3	1	10	2
T 6	-	-	-	-	10	2
T 7	-	-	-	-	10	2
T 8	-	-	3	1	21	3
Разом	-	-	9	3	91	17

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для поточного та підсумкового контролю, екзамен, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, здобувачські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та

групових завдань/

Питання до екзамену

1. Особливості соціальної допомоги на різних етапах первіснообщинного ладу.
2. Соціальна допомога у країнах Стародавнього Сходу.
3. Охарактеризуйте інститут церкви як носія нової державної ідеології й філософії допомоги.
4. Охарактеризуйте парадигму допомоги й підтримки в X – XIII ст.
5. Охарактеризуйте парадигму допомоги й підтримки в період XIV–першій половині XVII ст.
6. Охарактеризуйте основні етапи розвитку монастирів і монастирську систему допомоги.
7. Охарактеризуйте державу як суб'єкт допомоги й підтримки.
8. Проаналізуйте історичні тенденції радянської благодійності.
9. Охарактеризуйте зміни в підходах до милосердя й милостині в XIV–XVIII ст.
10. Назвіть особливості оцінки над вразливими верствами населення в Запорізькій Січі.
11. Охарактеризуйте розвиток системи державної опіки з другої половини XVIII – до другої половини XIX ст.
12. Охарактеризуйте становлення наукової парадигми суспільної опіки на межі століть.
13. Охарактеризуйте період державного забезпечення з 1917 р. до 1991 р.
14. Охарактеризуйте період соціальної роботи в Україні з початку 90-х рр. до нашого часу.
15. Розвиток теорії та практики соціальної допомоги у Стародавній Греції.
16. Особливості соціальної допомоги у Стародавньому Римі.
17. Вплив раннього християнства соціальну допомогу Стародавнього Риму.

18. Розвиток гуманістичних національних традицій у східних слов'ян в додержавний період.
19. Зміст, форми та методи соціальної допомоги у східних слов'ян в додержавний період.
20. Соціальна допомога у період становлення Київської Русі.
21. Соціальна допомога в часи розквіту Київської держави (князювання Володимира Великого, Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха).
22. Зародження і розвиток соціальної допомогив Київській державі.
23. Соціальна допомога в період занепаду України. Галицько-Волинське князівство.
24. Соціальна допомога в часів козацької доби.
25. Роль видатних козацьких діячів у розвитку соціальної допомогив Україні (П.Конашевич-Сагайдачний, Б. Хмельницький, І. Мазепа, І. Скоропадський та інші).
26. Стан соціальної допомогив Україні в II половині XVIII та у XIX столітті.
27. Охарактеризуйте проблеми періодизації історії соціальної роботи в Україні.
28. Охарактеризуйте особливості феномена допомоги і взаємодопомоги на основі цілісної культурно-історичної парадигми соціальної роботи.
29. Розкрийте архаїчну ідеологію підтримки й захисту.
30. Розкрийте процес інфантициду й групові норми допомоги стосовно старих, дітей, внів.
31. Охарактеризуйте історичні патерни суб'єкта, що допомагає, в динаміці розвитку.
32. Охарактеризуйте родові моделі взаємодопомоги і взаємодопомоги.
33. Проаналізуйте історичне значення князівського жебраколюбства.
34. Специфіка надання соціальної допомоги в давніх суспільствах
35. Розвиток соціальної допомоги в європейських державах в Епоху Відродження (XV-XVII).

36. Надання соціальної допомоги населенню на території України в Епоху Відродження(XV-XVII).

37. Особливості надання соціальної допомоги в підросійській Україні у XVIII ст.

38. Особливості надання соціальної допомоги в Галичині у XVIII ст.

39. Суспільна опіка на території підросійської України у XIX ст.

40. Соціальна допомога в Галичині у XIX ст.

41. Особливості надання соціальної допомоги в підросійській Україні у дореволюційний період.

42. Особливості надання соціальної допомоги в Галичині у дореволюційний період.

43. Розвиток вітчизняної системи соціального забезпечення у радянській Україні (1917-1991рр.).

Соціальна допомога населенню за часів незалежності України.

7. Рекомендована література

Основна

1. Баранник, Лілія Борисівна. Соціальний захист громадян: навч. посіб. / Л. Б. Баранник, Т. В. Корягіна ; Ун-т мит. справи та фінансів. - Вид. 3-тє, допов. і перероб. - Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. - 271 с.

2. Гера, Тетяна. Супровід інтеграції сімей переселенців: технологія роботи асистента родини: [підручник] / Тетяна Гера ; Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. - Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2018. - 243 с.

3. Дакал, Алла Василівна. Державна політика України у сфері захисту прав дітей: сучасний стан і напрями розвитку : монографія / А. В. Дакал ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : НАДУ, 2019. - 297 с.

4.Іванова, Ірина Борисівна. Методи соціальної роботи (на основі державних стандартів соціальних послуг): навч. посіб. / Іванова І. Б. - Київ : Ун-т "Україна", 2018. - 301 с.

5. Історія соціального забезпечення: : Курс лекцій / Укладач Коношенко С.В. Слов'янськ : Видавництво Б.І. Маторіна, 2021. 27 с.

6. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: Навчальний посібник для здобувачів вищих навчальних закладів / Упорядники: С.Я. Харченко, Л.Ц. Ваховський, О.П. Песоцька, В.О. Кратінова, О.Л. Караман. Старобільськ: Альма-матер, 2018. 408 с.

7. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія / Борисова О. В. [та ін.] ; Луган. нац. аграр. ун-т. - Київ : Кондор, 2019. - 465 с.

8. Соціальна робота з особами з особливими потребами : навч. посіб. / [уклад. Г. В. Фещенко] ; Черкас. облдержадмін., Департамент освіти і науки, Комун. ВНЗ "Уман. гуманітар.-пед. коледж ім. Т. Г. Шевченка". - Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2020. - 134 с.

Допоміжна:

1. Олифіренко, Юлія Іванівна. Механізми державного впливу на процеси соціального благополуччя дітей в умовах децентралізації влади: монографія / Ю. І. Олифіренко, Ю. П. Харченко ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Бутка ; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігів : ЧНТУ, 2019. - 291 с.

2. Пірен, Марія Іванівна. Соціальна робота у територіальній громаді: теорія та практика : підручник / М. І. Пірен ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2019. - 327 с.

3. Раєвська, Яна Миколаївна. Теорія і практика психологічного забезпечення міжпрофесійної взаємодії фахівців соціальної сфери: монографія / Я. М. Раєвська ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. - Київ : Панькова А. С. [вид.], 2020. - 343 с.

4. Реформування системи соціальних послуг в Україні: проблеми та перспективи : колект. монографія / [Н. І. Кривоконь та ін. ; за ред. д-ра

психол. наук, проф. Н. І. Кривоконь] ; Чернігів. нац. технол. ун-т, Навч.-наук. ін-т права і соц. технологій. - Чернігів : ЧНТУ, 2019. - 107 с.

5. Рідкодубська, Г. А. Професійна мобільність майбутнього працівника соціальної сфери: теорія та практика: монографія / Г. А. Рідкодубська ; Хмельниц. нац. ун-т. - Хмельницький : Мельник А. А., 2018. - 296 с.

6. Романова, Н. Ф. Соціальне партнерство: навч.-метод. посіб. / Н. Ф. Романова, І. П. Мельник ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т соц.-екон. освіти. - Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. - 238 с.

7. Система соціальної допомоги людям похилого віку: навч. посіб. / [уклад.: Я. М. Раєвська, Л. П. Мельник, Ж. В. Мельник] ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. - 187 с.

8. Скочко, Максим Олександрович. Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг у сільській місцевості: дис. ... д-ра філософії : 231 - Соціальна робота, 23 - Соціальна робота / Скочко Максим Олександрович ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. - Умань, 2021. - 223 с.

9. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки: [колект.] монографія / [О. Ф. Новікова та ін. ; наук. ред. О. Ф. Новікова] ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т економіки пром-сті НАН України. - Київ ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. - 183 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України „Про соціальні послуги” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>.

2. Закон України „Про соціальну роботу з дітьми та молоддю” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.

3. Електронний каталог бібліотеки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» - Режим доступу : <http://ddpu.edu.ua:8081/au>

4. Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. Вернадського – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>.

5. Карітас України : звітні матеріали соціологічного дослідження „Діти групи ризику: особливості соціальної поведінки” в рамках проєкту „Допомога дітям вулиці” [Електронний ресурс]. / Режим доступу: http://caritas-ua.org/index.php?option=com_content&task=view&id=220&Itemid=23

6. Національний репозитарій академічних текстів – Режим доступу : <http://nrat.ukrintei.ua>.

7. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>.

9. Посилання на дистанційний курс

Сторінка курсу в Moodle :

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=2305>